

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XX.****Blaj, 5 Februarie 1910.****Numărul 6.****Mișcarea pentru fondul cultural.**

S'au distribuit listele pentru contribuiri la fondul cultural — și rezultatul se va lămurii în curând, căci, nu ne îndoim, în împrejurările ușoare, în cari se pot face contribuiri, lumea românească va grăbi să-și achite acest tribut, cu care dărește instrucției naționale.

Avem cu atât mai întemeiate nădejdi în reușita acestei colecte naționale, cu cât s'a lansat o nouă lozincă în decursul acestei insuficiente mișcări. Lozincă e, ca toți stipendiații să restituie, pentru un oarecare scop cultural, suma de care au beneficiat pe timpul studiilor gimnaziale sau universitare.

Cel dintâi, care a răspuns la acest apel a fost academicianul Andrei Bârseanu, profesor la liceul din Brașov, care a restituit „Asociațiunii” întreagă suma, de care beneficiase în decursul studiilor universitare. Nu ne îndoim, că fapta acestui suflet distins, va afla răsuna și în alte părți ale intelectualilor noștri, crescuți cu stipendii, și situați materialcește neasemănat

mai bine, ca un membru al corpurilor didactice, de orice categorie ar fi ele!

Și, solicitată odată datoria morală a stipendiaților de a restitui sumele, de cari s'au împărțit pe vremuri de lipsuri, avem îndoim motiv de a ne bucura și de a crede în reușita acestei mișcări, de care se leagă atâtea și atâtea nădejdi culturale.

Ne bucurăm întâi pentru că vedem apropiindu-se de realizare una din dorințele noastre, căreia i-am dat adese expresiune în publicitate; și ne bucurăm mai ales, pentru că dacă e vorba de o resuscitare a simțului de recunoștință față de un centru cultural, pentru jertfele materiale ce le-a adus pe terenul instrucției, atunci Blajului îi revine, fără îndoială, locul de frunte.

Aceasta nu numai pentru trecutul de activitate, mai vechiu ca al ori cărui centru cultural dela noi, cât chiar pentru distribuirea ajutoarelor de tot soiul, de cari sunt împărții elevii, ce urmează la acestea vechi așezăminte de cul-

tură. Outezăm să scoatem în relief o constatare: nicăiri nu frecventează școala o tinerime mai săracă și mai lipsită ca tocmai cea dela școlile Blajului; și în aceeași vreme, la acestea școli se adăpostesc anual mai mulți tineri, decât la celelalte școli medii românești împreună luate.

În afară de cele peste 30 mii coroane, ce se distribuie anual ca stipendii, mai trebuie amintită fundațiunea de țipăi și fiertura dela seminar, de care se împărțesc și azi mulți elevi ai școlilor noastre. Tot aci aparțin urcările însemnate ale sumelor ce se distribuie în anii din urmă, medicina ce se oferă gratuit elevilor și — mai recent — prânzul, ce li-se dă la „masa studenților.” Să se mai adaugă apoi generațiile de elevi, cari au crescut, făcând mici servicii profesorilor, locuind în „bedelie” și terminând gimnaziul, fără să fi spesat în acest interval de 8 ani, summa summarum, 100 floreni!

Aceleaș favoruri privesc și pe elevii institutului nostru preparandial, iar cât pentru clerici, favorurile i-au proporții deosebit de mari.

FOIȚĂ.

Apariții bolnave în societatea noastră.¹⁾

Asociațiunea noastră e întemeiată de marii ei urzitori pentru o țintă nespuse de frumoasă și de sfântă: pentru literatura și cultura poporului român. Înaintașii noștri cu zeci de ani înainte au fost convinși de temeinicia adevărului, care astăzi își pretinde tot mai înverșunat drepturile sale: că numai un popor care-și crește și întărește sufletul din aurul cel mai curat al culturii adevărate e vrednic de viață și e capabil să trăiască. De aceea au ridicat ei steagul cel alb, curat ca neaua ce înalță inimile și le umple de pace rodnică, steagul culturii noastre. Și cât le-a ajutat Dumnezeu și cât le-au permis împrejurările, ei n-au lăsat niciodată să se

încline această flamură a nădejilor noastre de mai bine. Au dus-o tot înainte. Unora din generația noastră cea mai proaspătă li-e ușor să spună că în cutare și cutare period de ani se poate observa o stagnare în drumul spre ținta frumoasă a „Asociațiunii” noastre.

Dar cei cari cunosc împrejurările în cari s'a înjghebat și a trebuit să se consolideze „Asociațiunea” noastră, de bună seamă că vor judecă altcum, și judecata lor va fi cea adevărată. E altceva să clădești în fantazie și altceva să muncești în practică. Acelaș om, pânăce cu fantazia a întruchipat un întreg palat măestru, în realitate abia a putut pune un bolovan de temelie.

Trebuie să recunoaștem cu toții, că „Astra” a făcut până acum ce i-a stat în putință. Dacă o împrejurare ori alta, care se putea folosi spre binele ei, a fost trecută cu vederea, încă nu-i permis ca oricine să ridice piatra.

De cine a fost concepută ideea „Astrei” și ținta pentru care se luptă? Știm cu toții:

de acei bărbați ai noștri, cari au format bogăția și mândria poporului nostru, ce ieșă din robie. Din acei oameni, cari s'au învrednicit de-o cultură temeinică. Pe cine s'a răzimat această „Asociațiune” a noastră, cari au fost stâlpii acestui întâi palat național al nostru? Dintru-întâi tot aceea mână de oameni cari au făcut și începutul, dar la cari se adăugau, an de an, puteri nouă, membrii din pătura cultă a poporului nostru. Acești ostași noi veniau cu însuflețire lângă steagul înălțat de bătrâni, veniau cu acelaș ideal în suflet.

Se conducea dar și atunci „Astra” și se răzima și atunci, ca și astăzi, pe pătura noastră cultă. Ținta „Astrei” e, vezi bine, să cuprindă, să câștige pentru lupta pe care o poartă nu numai o pătură a poporului, ci poporul întreg. Să se poată răzima, în ajungerea idealului pe care îl urmează, pe fiecare suflet românesc din patrie. Până la ajungerea acestei dorințe, însă, de bună seamă va mai trece multă vreme, pentru că lupta ar fi atunci de jumătate purtată. Iar

¹⁾ Conferință cetită la adunarea generală a Asociațiunii din Sibiu.

Întreținerea clericilor, mai adaugându-se relutul de reverendă și celelalte favoruri în mod absolut gratuit, credem, că e maximul filantropismului, ce se poate închipui. Să zicem, că întreținerea unui cleric se urcă — cu toate accesoriile — la 400 coroane anual, am avea numai dela 60 clerici, 24.000 cor.

Adăugăm la suma aceasta cifra considerabilă, ce se distribuie ca stipendii, apoi țiștii, fiertura dela seminar, masa studenților, fondul studenților bolnavi și iată că ne mai lipsesc abia 10—20 mii, ca să atingem cifra anuală de: **una sută mii coroane.**

Ar fi o cotizație anuală aceasta, în afară de aceea a oamenilor noștri binesituați, cari fără a datoră cu nimic fondurilor noastre ca atari, își vor și îndeplini datoria ce o avem cu toții în aceste zile de grea încercare, prin care trece instrucția noastră națională.

Privim cu încredere desfășurarea lucrurilor, căci nu ne e îngăduit să avem decât gânduri optimiste în fața unei mișcări, dela care depinde soarta instrucției naționale și a chestiunilor vitale, cari sunt strâns legate de aceea.

când e vorba de un întreg popor, știm că pentru așa ceva decenii nu ajung. E adevărat că chiar și acuma interesul poporului față de „Astra“ ar putea fi mai mare în unele ținuturi, unde avem despărțăminte harnice. Dar trebuie să ne dedăm cu faptul că pentru ori-ce țință bună și frumoasă trebuie multă zdrăbă și multă energie risipită. Iar societatea noastră cultă, ca societate tânără ce este, cam începe să-și piardă răbdarea când vede că o schimbare ce ar fi să se producă în poporul nostru merge pe încetul. De câteori n-am auzit cu toții în vremea din urmă tânguirile unora și-a altora din societatea noastră cultă: „Toate poverile culturii naționale sunt în căruța noastră: Ziarele, colectele, producțiile „Astrei“, „Fondul de teatru“... Poporul nimic“. E adevărat faptul acesta în multe privințe, dar nu e adevărat dintr-un punct de vedere capital: aceste contribuții nu-i iertat să le luăm ca o sarcină a noastră, a păturii culte, ci ca o datorință. Și încă numai ca o mică datorință pentru că ne atinge numai averea, nu și activitatea noastră. Când va ajunge și poporul, ca din propria lui inițiativă să jertfească pentru interesele culturii naționale, atunci să credeți, am ajuns foarte departe.

Dar pentru că să ajungem aici, se cere înainte de toate ca pătura cultă a poporului nostru să fie într-adevăr pătură cultă, să fie totdeauna floarea cea mai curată și mai sănătoasă a neamului, să fie pildă vie în ochii

Theatrôn politicôn.

(Priveliștea politicăască).

CAP I.

Stăpânitorul este dator să petreacă o viață cinstită, și supușii lui să-i urmeze ca și umbra trupului.

Cu toate că fiecare este dator să îmbrățișeze și să lucreze cu mare silință fapta bună, care firește este dorită, ca să strălucească înaintea celorlalți oameni cu pilda sa cea bună; dar după drept cuvânt, aceasta se cere, mai cu seamă dela acela, pe care cerul, pentru bunele sale urmări, l-a înălțat în cinstea și treapta cea mai de sus. Acesta, cu mult este mai dator, decât ceilalți, cărora trebuie să le fie de pildă, și cari se silesc dela sine a se asemăna Stăpânitorului a toate.

Preatnțeleptul Împărat zice: „Ori în ce chip va fi cărmuitorul unei țări, asemenea vor fi și supușii lui.“ — „Precum floarea numită: Floarea soarelui urmează drumul soarelui, așa și supușii se silesc să urmeze în viațuire și purtare pe stăpânitorul lor.“

Poetul tragodii zice:

„Dacă Prințul fapta bună o cinstește,
„Și tot norodul negreșit c'o slăvește.“

Vechii filozofi zic: „După cum soarele alergând dela răsărit spre apus, trage cu sine în silă toate planetele sale, asemenea și un stăpânitor trage după sine pe toți supușii săi, ori spre răutate, sau spre bună-tate. El este în tocmă ca o piatră mare, ce cade din vârful muntelui într-o prăpastie și trage cu sine o mulțime de pietri mai mici.“

Iată pentru ce trebuie, ca cu mare îngrijire să se păzească un stăpânitor a nu strică pe supuși prin pilda sa cea rea, ci a-i

îndrepta și a-i face morali mai mult prin purtări, decât prin infricoșeri.

Netrebnică purtare a unui stăpânitor se socotește una din cele mai mari pricini ale sale; fiindcă nu numai el face răul, dar și împărtășește pe la toate cetățile și satele stăpânirii sale. Locuitorii mai mult se strică din pilda lui cea rea, decât din greșala sa cea personală.

Pentru un simplu locuitor, este adevărat, lucru necuviincios de a viețui rău; dar pentru un stăpânitor este cu mult mai necuviincios; căci faptele stăpânitorului sunt văzute de toți și îndeamnă pe tot supusul a le urmă.

Plutarh zice: „Precum petele obrazului sunt văzute și cunoscute de toți oamenii, asemenea și greșelile stăpânitorului sunt văzute și judecate de toți supușii săi.“

Isidor asemenea zice: „Greșala cu atât va fi mai mare, cu cât cel ce o face va fi la mai înaltă treaptă; și de multe ori acelea, care la cei de rând se trec cu vederea și se socotesc de nimic, la stăpânitori sunt păcate neiertate.“

În Ierusalim, oare nu erau și alți curvari și desfrânați, decât numai Irod? Negreșit; dar cu toate acestea, sfântul Ioan Botezătorul n-a dojenit pe nimeni mai mult decât pe dânsul; fiindcă era stăpânitor și greșala lui se vedea foarte mare și nesuferită sfântului.

Platon scrie lui Dion, când s'a făcut împărat Siracuzilor, următoarele cuvinte: „Silește-te a fi ca o oglindă statornică înaintea supușilor tăi.“

Cine nu știe, că stăpânitorul trage ochii tuturor supușilor săi la sine, ca și soarele? — Iată dar pentru ce este dator să petreacă o viață cinstită și lăudată. El, ca un magnet dumnezeesc, trage la sine pe toți supușii săi.

tuturor prin strălucirea tuturor virtuților. Altfel nu numai că „Astra“ noastră va fi încă vreme îndelungată departe de ajungerea țintei, ci rând pe rând se vor împrăști, se vor da la o parte proptelele cari o susțin și astăzi, membrii societății noastre culte, și va rămânea steagul fără de ostași cari să-l ducă înainte spre izbândă.

Să ne gândim bine: poziția noastră ca societate cultă difere cu totul de poziția altor societăți culte, la alte popoare, în alte țări. Datorințele noastre față de noi înșine, față de poporul nostru, față de cultura noastră și lipsele ei, sunt nu numai datorințe curat omenești, datorințe de om superior, ci sunt datorințe cari tale adânc în caracterul nostru de intelectuali români. Și dacă nu sunt împlinite nu-ți strici numai ție ca om, ci strici cauzei întregului popor din care faci parte. În Germania, în Franța s'au chiar aiurea, pătura cultă are un strâmt refugiu ce e drept, dar tot are: Acolo e statul, îngrijească-se de masa cea mare a poporului. Dar la noi, care intelectual ar cuteză să spună astfel de cuvinte?

Pentru că „Astra“ noastră să aibă totdeauna bărbați vrednici pentru a conduce, pentru că „Astra“ să aibe din an în an tot mai mulți ostași sub steagul său, țin eu, cu îngăduirea d-voastră, să-mi arăt unele temeri cari nu sunt numai ale mele, cu privire la cea mai proaspătă pătură de intelectuali ai noștrii, temeri pe cari le numesc „Apariții

bolnave“ și cari, dacă s'ar adevări în masse mari, ar fi pentru „Astra“ noastră o lovitură foarte adânc simțită pentru însăși pătura noastră cultă un prilej de desbinare, de ură și de certe.

Țin să-mi spun aceste observări, chiar pentru motivul că eu sunt convins că încă multă vreme „Astra“ noastră numai cu ajutorul păturii culte a societății noastre poate să lupte pentru scopul său atât de frumos. Și țin să adaug, că chiar pentru „cultura“ păturii noastre culte „Astra“ trebuie să vegheze mereu, pentru că până nu vom avea o clasă de intelectuali neexceptionabili, spor mare nu vom face, fiindcă ostașii din frunte tot ei vor trebui să fie în toate timpurile.

În scopul acesta ar fi de dorit ca cu ocaziunea adunărilor generale ale „Astrei“ să se discute cât mai mult chestii de acelea cari agita viața noastră socială. Dacă multe din slăbiciunile noastre ni-le tănuim în cursul anului, ar fi de dorit ca cel puțin odată pe an să ne facă cineva atenți asupra lor, aici când suntem întruniți mai mulți. Și o astfel de lucrare nu ar trece peste drepturile „Astrei“. E făcută doar să vegheze asupra culturii poporului român. Iar cultura în înțelesul ei cel mai adânc, are datorințe nu numai asupra minții cu cunoștințele, cât mai ales asupra inimii cu sentimentele și manifestările sufletesti toate.

Și după cum „Astra“ trebuie, de pildă, să înfiereze un curent literar care ar fi

Claudiu zice în pricina aceasta:

O Împărate! de vrei legi drepte să
[rânduiești,
Trebuie mai întâi tu, decât toți să le
[păzești,
Și atunci mare și mic negreșit te va
[urma,
Și ori-ce faptă sau viețuire de pildă
[te vor avea

Prorocul Iezehil se vede, că prin viețuitoarele sale înțelege pe stăpânitori; iar prin căruțele și roatele lor, pe supuși. Căci după cum roatele trăsurilor nu se mișcă, decât prin tragerea viețuitoarelor, așa și supușii nu se cârmuesc de cât prin îngrijirea și pilda stăpânitorului. Iată pentru ce un stăpânitor pricinuește norodului mai mare rău cu pilda sa cea rea, decât cu greșala sa cea personală.

Xenofon învățând de Chiru, împăratul Persilor, purtarea cea cătră public zice: „Lucrul cel mai dintâi al unui împărat este, de a se face pe sine om bun; iar cel de al doilea este, de a face și pe toți supușii asemenea lui oameni buni.“ Norodul este firește, pornit a râvni și a urmă, cât se poate mai de aproape pe stăpânitor. Dacă acesta va fi bun, se fac și supușii bun și cu fapte omenease; iar dacă va fi rău, negreșit, se fac răi și necinstiți.

Un stăpânitor nu trebuie cătuși de puțin să iasă afară din cele drepte și legiuite, ca să nu strice cu pilda sa, fericita petrecere supușilor lui.

Datoria cea mai dintâi a unui stăpânitor este să nu arete lumii, că el învață pe supuși cu acelea ce face însuș. Norodul cel prost obișnuiește să creadă mai mult ochilor, de cât urechilor; și să se îndemne mai mult ori spre bine, sau spre rău, din pildele cele vii ale faptelor, de cât din cuvintele cele moarte ale poruncilor.

Cei vechi laudau prea mult pe Liviu Drusu Romanul, a căruia casă, din pricina prea multor ferestre ce avea, eră văzută de toți vecinii. Un oarecare arhitect, socotind aceasta de mare greșală, i-a cerut o sumă de bani, ca să-i îndrepte casa, căruia Liviu Drusu i-a răspuns foarte înțelepțeste: „Eu îți voi da o îndoită sumă, de vei putea să mi-o faci cu îndoită ferestre, ca să se vadă până și de cei mai mici copii, toate câte fac eu întrânsa, și felul purtării mele, nu numai cu ai mei, dar și cu vecinii și cu toți cetățenii.“

(Va urma)

Intru amintirea regretatului canonic Dr. Bunea. Dela frații noștri emigrați la America, primim următoarele trei scrisori:

1. Preoțimea gr.-cat din Statele Unite Nord Americane, fiind adunată la o consfătuire împreună cu alți frunțași în zilele de 16—17 Dec. st n. 1909, în orașul Cleveland (Ohio), adânc pătrunsă de pierderea ce au îndurat-o frații noștri de dincolo prin moartea neașteptată, a harnicului luptător, a adevăratului preot, a distinsului istoric, a nemuritorului român adevărat, *Dr. Augustin Bunea*, își exprimă pe această cale adâncă sa jale. A cărei resunet a pătruns din tot pământul locuit de români. Vestea morții sale a ajuns târziu la noi, când acest mare bărbat de mult se odihnea în pământul strămoșesc. S'a stins felinarul, s'a stins vieța falnicului Blaj. Durerea apasă pe pepturile noastre, care am avut fericirea a cunoaște, ce însemnă El pentru poporul românesc. Vărsăm și noi lacrimi de jale, amintirea lui va fi vie în sufletul nostru, iar vieța în faptele lui pildă vrednică de urmat. Dumnezeu făcă-i parte cu dreptii și în veci pomenirea Lui. Cle-

veland O. la 16 Decembrie n. 1909. *Dr. Epaminonda Lucaciu* m. p., preot în New-York, *Alexandru Pop* m. p., preot în Scalp-Level Pa. *Ioan Pop* m. p. preot în Aurora Ill, *Aureliu Hațieganu* m. p., preot în Cleveland O.

2. Comitetul bisericii gr.-cat. Sfta Helena și a societății de ajutorare gr.-cat. Sfta Maria din Cleveland O. își exprimă adâncă jale și regrete în numele întregului popor pentru pierderea ireparabilă ce a suferit-o poporul român și mai ales biserica gr.-cat. prin moartea vrednicului canonic, marelui român și istoric bisericesc *Dr. Aug. Bunea*. În veci pomenirea lui și partea lui cu dreptii. Cleveland O. la 26 Decembrie n. 1909. (Urmează numeroase iscălituri).

3. Inteligența română din America de Nord fiind adunată în ședință pentru o consfătuire asupra organizării românilor pribegiți aici, a aflat despre moartea repentină și neașteptată a vrednicului canonic *Dr. A. Bunea*. Cine n'a cunoscut acest spirit mare, acest adevărat și neșovăitor român, care totdeauna a luptat cu un curaj vrednic de imitat, ori unde eră vorba de apărarea drepturilor noastre. Românimea toată fără deosebire a deplâns acest mare fiu al națiunii. Și noi jelim într'insul podoaba Blajului și fala românimeii. Fie durerea și lacrimile noastre un mic tribut de recunoștință memoriei acestui mare bărbat zicem și noi un Dumnezeu să-l odihnească și amintirea lui din neam în neam. Cleveland O. la 16 Decembrie n. 1909. *Vasile E. Moldovan* m. p., Redactor și proprietar al ziarului „Românul“. *Dr. Florea Ropcea* m. p., medic. *Dr. Epaminonda Lucaciu* m. p. preot. *Ioan Pop* m. p. preot. *Aurel Hațieganu* m. p. preot. *Ioan Podea* m. p., preot. *Victor Timerean* m. p., funcționar de bancă. *Laurențiu Moldovan* m. p. farmacist.

stricăcios poporului nostru, tot astfel trebuie să examineze, să judece deosebitele manifestări din viața noastră socială, și pe cele bune și sănătoase să ni-le pună ca pilde de urmat iar pe cele nesănătoase să le înfieri și să cerce a le distruge cu autoritatea ei de educatoare a societății noastre. Și n-ar putea să-i iee nime în nume de rău activitatea aceasta, pentru că ar lucra doar pentru cultura poporului, pentru curățirea sufletelor noastre de burueni și sădirea acelor suflete cu flori binemiroitoare.

În ce mă privește, rog să nu fiu înțeles greșit. Îmi cunosc valoarea și putința mea cu mult mai bine decât să am pretenția a vă da d-voastre sfaturile mele, sau să vă comunic eu știu ce teorii asupra vieții și a societății. Pe mine rog să mă luați ca un simplu observator care și-a notat impresiile de căpetenie și vi-le comunică și d-voastre. Să nu fiu bănuț deci ca un dușman al păturii noastre culte și ca un idealizator al poporului. Nu. În lumea aceasta nu-i nici o clasă socială ideală. Nici intelectual, nici meserias, nici țaran. Menirea tuturor e să țintă în însă vecinic spre ideal, deși nu-l vom ajunge niciodată. Și lupta aceasta totuși e necesară, pentru că e singura luptă frumoasă din viață, și pentru că fără ea ar pune pe noi stăpânire simțimentele cele mai josnice.

Iată dar aceste apariții bolnave în societatea noastră.

A) Observăm an de an cum se spo-

rește pătura noastră cultă. Liceele noastre și multe din cele străine sunt pline de tineri de ai noștri. La școlile superioare, universități, academii tot mai tare se urcă numărul Românilor. Chiar seminariile pentru clerici se împopulează din an în an mai mult și s'ar împopula și mai tare, dacă i-ar putea cuprinde pe câți ar vrea să meargă. Observând faptul acesta, ar trebui să ne bucurăm din toată inima și să zicem, poporul nostru, oprit atâta vreme dela carte, acum urmează să o soarbă cu lăcomie, să poată fi spre folosul neamului.

Dar iată că mai observăm un lucru. În aceeași vreme, când aproape în fiecare zi ne sosește un om cu diplomă, om tânăr, harnic, sănătos, și se alătură clasei noastre culte, această clasă pare a nu fi îmbogățit cu nimic. Cetești odată numele noului soșit în ziare, când și-a luat diploma, ori când s'a căsătorit, și apoi dispare de pe orizontul vieții sociale române, ca să mai apară cine știe când, de tot rar. Observăm că vin ostași noi pe fiecare zi, dar lupta merge încet, ca și când acești ostași ar veni învinși deja. Cetești cu bucurie că cutare sau cutare tânăr s'a așezat într'un ținut părăsit de Dumnezeu și sperezi că va începe și pe-ăcolo o adiere a culturii românești. Stai însă și aștepti zădărnice.

Urmează dela sine întrebarea: dacă azi tinerimea noastră inundază școlile, de bună seamă o putere mare li mână înainte,

au ceva îndemu în sufletul lor, care-i face să treacă peste multe greutăți. Și de fapt, trec peste multe greutăți. Majoritatea tinerilor noștri sunt din părinți săraci, ori destul de săraci, fie ei țărani ori intelectuali și până să termine o școală superioară numai ei știu cât au să îndure. Așadar urmărirea vr-unui ideal înalt li mână în lupta asta mare? Ideal ar fi dacă lupta aceasta i-ar petrece și în activitatea lor liberă după ce au părăsit școlile.

Dar după ce mulți din generația mai nouă nici gând n'au să-și mai aducă aminte de flacăra ce, poate în primii ani de școală mai înaltă, le-a încălzit sufletele, după ce se tot înmulțește numărul acelor cari cunosc o singură luptă, pe care o vom vedea îndată cum o chiamă, nu putem să credem că vr'un gând înalt și vr-o dorință sfântă să-i fi mână la școală. Trebuie să spunem, cu multă durere de suflet, că pe cei mai mulți i-a dus și-i duce la învățatură dorința, însetarea după o carieră cât mai rentabilă, ca să se poată răzimi în viață pe-o avere cât mai mare. Principiul materialist al vieții, conceput în apus ca o teorie filozofică, transcendentă la început prinde putere și se validează și la noi în forma lui cea mai răspingătoare, în forma lui degenerată, în ediția lui comercializatoare a vieții și a simțimentelor. În fața acestui principiu, dacă se pogoară odată în suflet, puțin mai e de luptat. Are ceva demonic în sine și ce-l

REVISTE.

Budapesta. Până acuma nimic nu s-a știut pozitiv, cum se vor forma partidele pentru viitoarea luptă electorală. Khuen-Héderváry se apropie de toți cu vorbe dulci și violente — dar se pare că va cădea el în cursă.

Oligarhia maghiară, de teamă să nu-și piardă puterea din mână, încearcă să revie în forma tisaistă — măturată pe un moment dela suprafață. — A ieșit Tisza la iveală și răsar toate elementele naufragiate, toate existentele dubii. Să spunem, că pentru noul partid numit partidul reformei Tisza va câștiga și pe Andrassy, care simțind, că în forma veche nu s-a mai poate feri, se gudură și să imbie. — În felul acesta intrăm în ogașa veche: Tisza la putere și kosutiștii în opoziție.

Turcia. Populația imperiului turcesc e în ferve și foarte agitată contra Greciei pentru ținuta ei provocatoare în afacerea de independență a Cretei. Grecia, — unde a ajuns la putere militarismul, — lucră, fără considerare la mijloace și la puterile ei reale să-și alipească la sine insula Creta, care aparține după drept Turciei. — Cercurile conducătoare din Turcia însă sunt firm decise să apere cu arma întregitatea

care-l urmează, și râde oricui în față, dacă cutează să-i aducă o mustrare, sau să-i amintească de un ideal pentru care ar trebui ostași de luptă desinteresati.

Cu durere constată azi la noi lumea întreagă, că studentul, când termină cu gimnaziul, începe deja să-și calculeze venitele ce le va avea cu cutare ori cutare diplomă. Cu durere constatăm, că teologiile noastre, până nu era congruă, abia puteau să-și recruteze elevi destui, și și atunci aproape numai dintre aceia cari n-aveau mijloace să meargă pe altă carieră. — iar acum nu-i mai încap seminariile.

Simte întreagă societatea noastră frământarea și lupta aceasta întezită pe care-o poartă pătura mai tânără, mai ales, pentru un traiu cât mai comod și o luptă cât mai puțină.

Va zice cineva: ținuta aceasta e foarte firească și nu-i de desprețuit. Fiecare om țintește, și trebuie s'o facă spre binele lui.

Nu e de desprețuit, admitem când traiul scutit de teama zilei de mâne ți-e numai un razim pentru ca sufletul tău să poată munci, să-și poată arăta puterile pentru folosul tău și al altora. Dacă pleci din acest motiv ca să-ți câștigi o pâine aleasă, ești bărbatul care ne trebuie nouă.

(Va urma)

teritorială a imperiului. — În cazul, că Grecia nu s'ar cumpăni bine orice pas — Turcia va porni războiu contra ei — al cărui sfârșit ar fi un adevărat dezastru pentru Grecia — unde acuma totul e o anarhie.

Acest războiu însă nu ar putea fi mărginit numai între aceste două popoare; Bulgaria, care de mult pândeste ocaziunea să cuprindă Macedonia, ar sări în coastele Turciei. — În cazul acesta — România, care și-ar vedea periclitată interesele ei față de aromâni — de o parte — de alta însă mărirea și întărirea Bulgariei ar fi dăunătoare direct României, ar trebui să sară în foc și ea. Și s'ar extinde atunci focul preste întreg Balcanul.

Războiul se va putea evita numai prin intervenirea energică a puterilor.

CORESPONDINTE.

Cronici Bucureștene.

Conflictul dela sf. Sinod. — Minerva literară ilustrată. Seara. Dl Brătianu la Papa. — Timpul.

Slavă Domnului, că s'a aplanat conflictul din biserica ortodoxă română! După Prea-sfințitul Gherasim al Romanului a suferit multe vorbe aspre chiar și dela frații săi în Domnul, cari apărau cu îndârjire legea consistorului superior bisericesc, susținând canonicitatea ei: înainte cu câteva zile vine întreg sfântul Sinod, și declară, că legea e necanonică, și se obligă să intervină pe lângă domnul ministru al cultelor să modifice paragraful necanonic al legii. Domnul Haret a promis modificarea legii, ce să sperăm, că va urma cât mai în grabă, să se restabilească odată pacea în biserică.

Căci până acum nu eră pace și liniște. Ziarele parecă ațitau neliniștea în suflete, aducând zi de zi vești noi despre conflictul dela Sinod. Și aproape la săptămână apăreau broșuri, în cari se combătea și se susținea canonicitatea legii. Putem constată, că cei ce au combătut legea, au făcut-o cu mai mult succes și cu mai multă inteligență.

Rezolvirea crizei eră o grijă zilnică a tuturor oamenilor de bine. Ziarele se grăbiau să interviueze pe oamenii mai însemnați. „Adevărul“, care susținea pe Episcopul Romanului, a interviewat de două ori pe un avocat, Mariu Theodorian, bun cunosător al trebilor bisericești de aici. După dl Theodorian criza bisericească e cu mult mai acută, de cum se pare, și nu se poate sană decât numai prin unirea cu Roma. — Iar unul dintre cei mai fruntași scriitori ai noștri publică în Minerva (18 Dec. 1909) la loc de frunte: „religiozitate nu este cu puțință câtă vreme slujitorii altarelor nu stau sus în gândul tuturor... Nu mă bag, nu mă amestec așa trebuie să zică ministrul de Culte al României. — Să se organizeze obștea creștinească ea însăși, și să nu mai facă legi pentru biserică statul, căci altfel nu va fi liniște și bună rânduială în biserică.

* * *

Și fiind vorba de „Minerva“ să nu trecem așa ușor pe lângă palatul ei de pe bulevardul Academiei Nr. 3. Institutul acesta are merite foarte mari pentru literatura română, ce s'a accentuat mai de multe ori în „Unirea“. Cu sfârșitul anului trecut a început a scoate în fiecare Duminică „Minerva literară ilustrată“ 10 bani numărul o revistă literară cu ilustrații foarte frumoase, și articole dela cei mai apreciați scriitori români. Din când în când mai scapă în revistă câte un chip slab și câte o glumă nesărată, cari n-ar trebui să se vadă într-o revistă, în fruntea căreia stă Dl Slavici.

Cu 10 Ianuar v. iese la institutul Minerva un nou ziar de zi „Seara“, ce apare seara la 6 fără un sfert. Un ziar foarte bine redijat, cu informațiile cele mai bune. Ce te miră, e, că „Seara“ face o opoziție strașnică guvernului, și mai ales „generoșii tineri“ din partidul guvernului nu o pot suferi.

* * *

Dl Ionel Brătianu după ce s'a sculat din boala cea grea, ce a avut-o, a petrecut vre-o câteva zile în străinătate. A fost și la Roma, unde și-a prezentat omagiile Papei și a făcut vizită Regelui Italiei. Ziarele au adus vestea, că mai întâiu ar fi fost la Papa apoi la rege, cele guvernamentale — cam târziu — susțin contrariul. Ori cum va fi fost lucrul, chestia, ce-i impoartă pe oameni e, ce a căutat Ionel Brătianu la Papa, ce a vorbit cu Sfinția Sa? Noi muritorii de rând aici nu putem da răspuns, decât: ignoramus et ignorabimus. E păcat deci de hârtie și de cerneală, căci vreme avem de ajuns, să mai discuți lucruri, cari nu le știe, și nu le vei putea ști nici când.

Acum s'a întors acasă domnul prim-ministru, și guvernul și parlamentul se apucă de lucru cu zor. Cătră sfârșitul sesiunii parlamentare se adună totdeauna mult lucru, acum e și mult și greu. E vorba de desființarea contenciosului (judecătoria administrativă), la ce se opun din răspuseri membrii opoziției.

* * *

Avem timp de primăvară la București. În țară este zăpadă în mai multe părți. După rapoartele sosite dela prefecturi sămănăturile de toamnă stau bine, în unele locuri chiar foarte bine.

Vasile.

Dieceza Gherlei pentru biserica din Cluj.

Pe când aici la noi curge mai în plin colecta pentru noua biserică din Cluj, care trebuie să fie monumentul dărnicii noastre a tuturor, aflăm cu bucurie, că spre acest scop s'a dat un călduros circular și în vasta dieceză a Gherlei. Preaveneratul Consistor dela Gherla apreciând importanța cauzei, ca cel mai apropiat vecin al Clujului, a deschis colecta cu un cuvânt, care îi face onoare și nouă tuturor bucurie. Sperăm, că clerul zelos al celei mai vaste dieceze în biserica română unită cu Roma, va da cu acest prilej, o nouă dovadă, despre capabilitatea sa.

În legătură aflăm, că în dieceza Oradei-mari, circularul pentru Cluj, se va lansa, în considerarea împrejurărilor, și în favorul cauzei, numai în spre toamnă.

Iată în întregime circularul adresat către veneratul cler al diecezei de Gherla, amintit mai sus:

Din partea curatoriei bisericești din Cluj s'a înaintat o rugare către conferința episcopescă de Alba-Iulia și Făgăraș ținută la Blaj în 8 Septembrie 1909, ca să se ajute comunitatea bisericii din Cluj prin colectă în toată provincia noastră bis. gr.-cat. spre scopul zidirii unei biserici corespunzătoare.

Conferența a primit cu bunăvoință acea rugare și a decis a se face colectă în fiecare dieceză spre laudatul scop.

Clujul, oraș principal prin instituțiile publice, cari sunt concentrate înrânsul, cu 60.000 locuitori, printe cari să află risipiți vre-o 6000 credincioși gr.-cat., între cari o mulțime de inși, pe la diferitele instituții din întreaga provincie metropolitană — are o biserică gr.-cat. mică, edificată din dărnicia Episcopului de pie memorie Ioan c. Bobb, când numărul credincioșilor gr.-cat. abia era de 80, — de aceea de sine se vede lipsa arzătoare să se ridice întru mărirea lui Dumnezeu cât de curând o biserică corespunzătoare, — care să fie în stare a face destul lipselor sufletești a atâtor mii de credincioși, să-i împărtășească în binecuvântările și darurile sfintei noastre credințe să-i concentreze, atragă, să-i cuprindă pe toți, scutindu-i și ferindu-i de nenumăratele ispite prejudicioase credinței noastre sfinte.

Credincioșii din Cluj deși lucră de ani cu mult zel în astă privință, de siue, fără ajutor dela frații de credință și dela binevoitori, — nu ar fi în stare a săvârși acest lucru mareț și de netrecută necesitate.

Din motivele acestea amăsurat și hotărârii conferinței episcopesci, prin aceasta deschidem colectă în toată dieceza în favorul zidirii unei biserici corespunzătoare în Cluj, dispunând următoarele:

1. Fiecare preot, paroh, administrator parohial, vestind acest circular în biserică parohială și în cele filiale pe lângă cuvântare potrivită — să statorească o zi de sărbătoare sau Duminecă în care să se facă colectă în biserică, sau parohie, sau filia spre scopul acesta.

2. Sumele colectate să le espedeze direct la oficiul protopopesct gr.-cat. al Clujului notificând aceasta oficios și acestui Ordinariat.

Colecta să se facă dela data primirii acestui circular până în 15 Aprilie 1910.

Din șed. cons. ținută în Gherla la 29 Ianuarie 1910.

Ioan Episcop

Noutăți.

Hymen. Sever Săldgian și Todorica Teușan născ. Radu, cununăți.

— **Ladislau Grindan și Veturia F. Negruțiu, fidanțați.**

Biblioteca teatrală. Institutul tipografic „Minerva” din București, spre a promova și mai mult interesul față de teatru, care, în timpul din urmă, a început a fi tot mai pronunțat, a început să editeze o bibliotecă teatrală, în care se publică mai ales piesele admise în repertoriul Teatrului național.

Astfel a publicat până acum cinci numeri: *Heidelbergul de altădată* în traducerea dlui prof. Ovid Densușianu, în care se descriu în vii colori petrecerile prietenești ale studenților din Heidelberg, pe vremuri. — *Notarul Guerin*, tradus din franțuzește de Brătescu-Voinesti, o comedie în 5 acte, plin de scene captivante și nespuse de interesante. — *Un faliment* de Björson, sguduitor și foarte puternic, arătând, că încrederea în Dumnezeu și munca conștientă toate le poate birui. — *Sanda*, piesă originală de I. Florescu, în care ni-se prezintă o adevărată icoană a societății românești și în care poate fără intenție, se face o potrivită apologie a mănăstirilor călugărițelor catolice. — *Revizorul* de Gogol tradus de Dunăreanu, în care în chip așa de clar ni-se depinge societatea rusească cu neîntrecutul său chip de a corumpe pe toate căile.

Vindecarea epilepsiei. Cei mai de renume medici să ostenească an de an pentru vindecarea diferitelor morburii ce hântuie omenimea. Unul dintre morburile cele mai grele e și epilepsia contra căreia, după cum să scrie, folosește un medic din Ungaria cu efect un non mod de tratament — cunoscut și în străinătate. — Numele medicului e *Dr. Szabó B. Alexandru*. Budapesta str. Nagy Korona 18. Cei cari i-se adresează primesc răspuns cu îndrumări folositoare.

(11) 1-1

Necrolog. † *Aron Gerasim*, paroh gr. cat. și vice-protopop deficient, în Petrilaca, după lungi și grele suferințe, provăzută cu ss. sacramente ale muribunzilor și-a dat uobilul său suflet în mâinile Creatorului în 23 Ianuar st. n. a. c. în al 74-lea an al vieții și al 48-lea an al fericitei sale căsătorii și preoții.

— † *Văduva Ana Spiru n. Dobrea* din Tulgheș, a repausat în etate de 71 ani, în 25 Ianuarie 1910.

— † *Adelina Tăslăuanu n. Olteanu*, soția directorului dela „Luceafărul”, după lungi suferințe a încetat din viață Vineri, în 8/21 Ianuarie 1910, la oarele 12 ziua, în vârstă de 33 ani. — Cele mai sincere condolițe iubitelui nostru confrate pentru această ireparabilă pierdere!

Odihnească în pace!

(9) 1-1

Concurs.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școlii gr.-cat. din Biiia magiară (M. Bénye) comitatul Târnava mică (Kis-küküllő megye) p. u. Szépmező, prin aceasta să reacearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 600 cor. adecă șasesute cor. la oficiul parohial gr.-cat. de acolo cel mult până la 28 Februarie st. n. 1910 la 11 oare a. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în conziderare.

Operatele despre aceste lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul, aprobate de Preaveneratul Conzistor Metropolitan la 7 Decembrie 1909 sub Nrul 8265 se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat. din Biiia magiară între oarele 8—12 a. m. și 2—4 p. m.

Biea magiară, la 17 Ianuarie 1910.

Ioan Horșă,
paroh gr.-cat.

Timoteu Dulău,
curator primar.

Nr. 25—910.

Concurs.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școlii gr.-cat. edificândă în Budateleec (Budatelke p. u. Nagyczég—Budatelke, comitatul Kolozs) prin aceasta se reacearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea de 500 cor., adecă cincisute coroane la curatoratul parohiei gr.-cat. din Budateleec cel mult până la 15 Martie 1910 la 12 oare din zi.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în conziderare.

Operatele despre aceste lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul, aprobate de Preaveneratul Conzistor Metropolitan la 3 Ionie 1909 sub Nrul 3932 se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat. din Budatelke între oarele 9—12 a. m. și 2—4 p. m.

Se observă, că a) reflectanții trebuie să aibă calificația recerută și b) curatoratul își rezervă dreptul, a încredința întreprinderea aceluia, care îi mai convine.

Budatelke (Budateleec), la 1 Febr. 1910.

Ieronim Dănilă,
paroh gr.-cat.

Vasilie Filip,
curator primar.

(7) 1-3.

De vânzare!

Să vinde din mână liberă fabrica de cărămidă și țiglă „NEPTUN”, și anume: o mașină de făcut cărămidă, o presă pentru scocuri, mai multe forme pentru uscatul țiglelor, șoproane și alte recvisite aparținătoare fabricii de cărămizi.

Cei interesați să se adreseze la

Dionisiu Trifan
B L A J.

(10) 1-3

Morburi de piele

umflături, răni, ce provin din anemie să vindecă cu ușurință prin

La cumpărărea Emulziei, luați sama să aibă marca de scutire alui Scott: Pescarul

Emulziunea-SCOTT

Cele mai curate părți constitutive din cari se compune

Emulsiunea de SCOTT au câștigat bun renume acestei

emulsiuni prin efectul admirabil ce-l are asupra acestor morburi

Emulzia SCOTT e cea mai distinsă!
Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.

== Să capătă în toate apotecele. ==

În Librăria Seminarului teologic gr.-cat. din Blaj se află de vânzare *Calendarul „Minervii”* cu 1 cor. 20 fil. + 10 fileri porto postal.

Partea literară.

Icoane din luptele Bisericii.

de I. Roşiu.

(Continuare).

21

Cine va contesta frumuseţea paginilor de aur din cronica Spaniei cu: un Murillo, cu operele inspirate ale unui Velasquez, cu un Calderon, Cervantes, Sf. Terezia şcl.

Sau cine nu se va pleca înaintea geniilor catolice din Italia, unde se va mai putea arăta atâta farmec şi atâta creştinească căldură sufletească, ca şi chiar aci, în acest centru al catolicismului, izvorâtă din condeiul unui Dante în „Divina Comoedie“; unde mai apare un al doilea Tasso cu „Ierusalimul Eliberat“ ori un alt Petrarca, adânc religios, cu „Stanze“ mai frumoase? Sau ce zic operele unui Michel Angelo, Raphaël, Leonardo da Vinci, Corregio şcl.?

Cât pentru America, Australia, Oceania şi celelalte îndepărtate maluri din Orient — aceste stau în mare parte sub stăpânirea engleză; iar simptomele de acum ne dau a crede, nu fără temei, că în cele nişte sute de ani, până ce-şi vor împlini Englezii cuceririle: se vor convinge pe deplin şi despre adevărul, că în biserica romană nu e numai strălucire externă, nu numai ierarhie de model cu autoritate fără păreche, ci că în această biserică e adevăratul depositar al credinţei; că această biserică e unica adevărată *instituţiune dumnezeiască* şi totodată *întru toate deamă de ori care popor, dela cel mai inferior până la cel mai luminat de pe lume*, chiar ca şi Dumnezeu adevărat care e cinstit *într'ansa ca nici unde în altă instituţiune*, şi care ca Stăpân ne-cuprins dar obşteşc: este *pentru toată făptura, fără deosebire*.

Înşişi articolii de credinţă ai sectei protestante sunt mai mult ori mai puţini frumoşi — zice Chateaubriand — întru cât sînt mai puţin ori mai tare departe de religiunea catolică.

Aceiaş Chateaubriand continuă apoi în alt loc: E foarte probabil, că Shakespeare a fost catolic; Milton a imitat hotărât unele părţi din poeziile sf. Avit şi Maseniu- Klopstock (Hettinger povesteşte cu multă insuficienţă, câtă bucurie senină a simţit în drumul sau de studiu, când: eşind din Turingia protestantă a auzit din nou cuvintele: „Lăudă-se Isus Hristos,“ cari — zice dânsul — *au fost în stare, să stăvără lacrimi dintr-un Klopstock* (!) V. Hettinger Aus Welt u. Kirche p. 403), repetăm: acest Klopstock şi-a ales motivele cele mai multe din articolii credinţei romane. În Germania numai atunci s'a intruchipat mai puternic fantasia, când protestantismul eră degenerat şi devenise neputincios.

Spiritul lui Goethe, declinat în păgânism, — şi al lui Schiller (devenit cu vremea catolic) — întinereau: când prelucrau câte-un subiect catolic;... În Roma s'au adunat pictorii, sculptorii şi arhitecţii din cele mai diferite religiuni, ca să aflu aci inspiraţiunea, pe care, *în vîrtutea toleranţei obşteşti* le era iertat s-o caute acolo. Amintirile şi relicviile catolice împodobesc Europa,

ba chiar întreaga lume; bisericii romane sunt a se mulţumi toate stilurile, îndeosebi: zidirile în stil gotic, cari în executarea unor părţi se întrec cu rămăşiţele Greciei, iar în strălucirea lor măiestoasă le chiar întrec pe acelea.

Au trecut aproape patru sute de ani dela păşirea protestantismului... şi ce-a produs? Numai ruine va putea arăta, pe cari el le-a pricinuit... Protestantismul rescălându-se împotriva autorităţii tradiţiunilor, împotriva înţelepciunii bătrânilor şi a experienţei vremilor, s'a rupt de trecut: pentruca să producă o societate lipsită de temelii.

Veacul al XVI-lea recunoscându-şi de autor pe un călugăr german, a abzis de acel arbore familiar, care prin continuitatea sfinţilor şi a marilor bărbaţi reduce pe catolici până la I. Hristos (Chateaubriand: Studii istorice asupra căderii împărăţiei romane şi a genezei şi a înaintării creştinismului; V. Balmes: Protestantismus és Katolicizmus II. p. 405 în trad. Clericilor Centr. Pestani 1865).

Imprejurarea, că protestantismul a tărat după sine milioane de suflete pierdute, şi că a produs o resmiriţă formală în lume, şi specialmente în Europa — nu ne lasă să sfârşim aci firul, fără a ne cumpăni în nişte cuvinte şi caracterul lui Luther, dela care s'a pornit întreaga comedie.

Nostim, — ce proastă parodie şi-a ştiut făuri din argumentul sf. Augustin referitor la minunaţa răspândire a creştinismului.

El se laudă anume în public, că n'are lipsă de nimeni ori alte propte pentru adevărul său, din oara ce: minunea cea mai mare, care-l încunjură e, că învăţătura lui s'a răspândit iute şi a produs cea mai mare zaveră ce se poate închipui. — D'apoi: retorsiunea acestei copilăros de naive dovediri nici nu reclamă încordare prea mare din partea noastră.

Nu mai repetăm aci cauzele lătirii „reformaţiunii“; — ne îndestulim numai să accentuăm, că lăţirea protestantismului *deloc* nu se poate asemăna cu lăţirea creştinismului: doar creştinismul s'a lăţit: *strict uniform şi vestind superioare norme de moralitate mai stringente şi mai desăvârşite decât toate normele morale de până atunci ale lumii*; pe când protestantismul a degradat morala pe întreaga linie la: minim, dacă nu şi mai jos. Despre principiile lui de credinţă nici nu mai vorbim din nou. — Astfel se prezintă deci „minunata lăţire a protestantismului! Halal de ea!

Ca specimen mai interesant, şi mai bine: ca reflector al unui caracter fluctuant amintim aci şi conduita laşă a lui Luther faţă de patriahul Romei.

El, care la început şi-a depus tot „devotamentul neţărmurit“ la picioarele Papei, mai târziu — ba adeseori în acelaş timp — aruncă în dânsul cele mai scâlâmbate calomnii.

Câte murdării a putut numai exprima (stăpânească excelent limba germană!) toate le-a dăruit Papei.

Pe un pamflet, în care zeflemiză papatul, icoana din front reprezintă: pe Pontifice pompos îmbrăcat, aşezat pe tron, cu urechi de

măgar, încunjurat de diavoli, dintre cari unii îl încununează cu o oală de deşărtare, iar alţii îl trag în iad.

Nici chiar în noaptea de pe urmă nu s'a putut linişti: vecinic blăstămă pe Papa.

Altădată, desperat, exclamă: „Mărturisesc hotărât, că după Hristos — unica şi cea mai mare mângâiere mi-e răutatea Papei.“ — *Atâta urd s'a fost dospit în sufletul acestui „reformator“ în contra Romei, de când cu osândirea tezelor!*

— Nullum ingenium sine mixtura demetiae. Că Luther n'a fost geniu de rând — e constatat; dar că dela geniu până la nebunie e numai un pas — s'a dovedit până'n evidenţă la dânsul.

Ura sa în contra papatului: i-a şi succed să o lase moştenire urmaşilor săi. În Londra d. p. veacuri de-a rândul: an de an ardeau în public chipul Papei.

Ce-ar zice oare lumea, dacă şi biserica romană şi-ar permite o astfel de copilărie faţă de chipurile lui Luther, Calvin şcl.?

Lumea însă vede altceva. Vede anume şi ştie, că Roma şi-a păstrat şi-şi păstrează din veac în veac demnitatea; nu-şi răzbună pentru apucăturile nevrednice ale protestantismului, ba mai mult: nici nu le ia în considerare.

Icoana lui Luther ar fi chiar defectuoasă, dacă n'am pomeni aci şi despre „vorbirile din jurul mesei“ (Tischreden), cari după mărturisirea unanimă a tuturor sunt: acumularea celor mai spurcate fraze şi cuvinte, şi mai ales despre rolul „diavolului“, care caracterizează toate vorbirile şi scrierile lui.

Melanchton mărturiseşte, că a dus adevărată robie pe lângă Luther, — sigur va fi avut parte de toate leghioanele diavolilor oferite de acesta; — pe Zwingli îl numeşte apriat: „Indrăcit“ şcl.; tot aşa pe oricine i-s'ar fi împotrivit şi numai cu o iotă, fie fost chiar împărat ori principe.

În scrierea s'a contra lui Enric, prinţul de Braunschweig, cuvântul „Teufel“ ocure de 146 ori; — în disertaţia sa contra săhoarelor tot cuvântul „drac“ ocure în 4 ordine de 15 ori; — despre vlădicii germani, cari veniseră la adunarea din Augsburg a strigat, că fiecare a adus cu sine atâta draci, câţi pureci sunt pe un câne şcl....

Altădată nopţi întregi visează tot cu dracul, iar peste zi se vaeră, că „diavolul nu-i mai dă pace zi de zi“.

Sau: „Lumea sub evangeliul curat (!) devine din ce în ce tot mai rea, mai fără Dumnezeu (sic!) şi mai impertinentă. Leghioane de draci stăpănesc pe oameni...“

Când a băgat de seamă, cât prăpăd de mizerie a produs în jurul său, — scrie prietenului său Iustus: „Numai o nădejde mai avem. — că anume: e aproape sfârşitul lumii!“

Hotărît, — numai un nebun a putut vorbi astfel!

(Va urma).

Proprietar-editor: Aurel C. Domsa.

Redactor responsabil: Augustin Gruţia

„CONSUM“ societate comercială pe acții în Blaj.

Contul Bilanț pe anul 1909.

Mérlegyszámla 1909. évre.

ACTIVE—VAGYON		cor.	fil.	PASIVE—TEHER		cor.	fil.
Numărar în casă — Pénztárkészlet		983	29	Capital de acții — Részvénytőke		78.500	—
Mărfuri — Árukészlet		11.212	67	Creditori — Hitelezők		1.120	65
Debitori — Adósok		6.972	50				
Mobilar — Szerelvény		600	—				
Timbre — Bélyegkészlet		1.500	—				
Cheque — Cheque számla		120	11				
Pierdere — Veszteség		58.232	08				
		79.620	65			79.620	65

Contul profit și pierderi.

Nyereség és veszteség számla.

EȘITE—KIADÁS		cor.	fil.	ÎNTRATE—BEVÉTEL		cor.	fil.
Asigurări — Biztosítások		28	79	Din vânzare de mărfuri — Árucikkek árulásából		10.579	39
Contribuțiune — Adó		430	58	Pierdere — Veszteség		58.232	08
Accis — Fogyasztási adó		238	26				
Interese — Kamatok		53	79				
Spese curente — Fenntartási költségek		1.010	73				
Fracturi și Porto — Fuvardij és Postabér		1.615	38				
Salare — Fizetések		3.729	47				
Marce de prezență — Jelenléti jegyek		30	—				
Chirie — Házbér		1.450	—				
Pierdere din 1908 — 1908. évi veszteség		60.224	47				
		68.811	47			68.811	47

Blaj, din ședința direcțiunii, ținută la 28 Ianuar 1910.

Aurel Velican m. p.
conducător.

Direcțiunea:

Gavril Pop m. p. A. C. Domșa m. p. Dr. A. Pop m. p. Dr. L. Nestor m. p. Dr. I. Maniu m. p. S. Muntean m. p. Dr. V. Szmigelski m. p. V. Suciu m. p. V. Muntean m. p.
președinte.

Dr. Izidor Marcu m. p.

S'a revăzut și s'a aflat în consonanță cu cărțile purtate în ordine. Blaj, la 2 Februar 1910.

Dr. Ambrosiu Cheșianu m. p.

Gavril Precup m. p.

Iacob Mureșianu m. p.

Dionisiu Trifan m. p.

Membrii comitetului de supraveghiere.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

— SIBIU —

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

— recomandă —

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix; asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(2) 4-52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnători de clopote și fabrica de scane de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

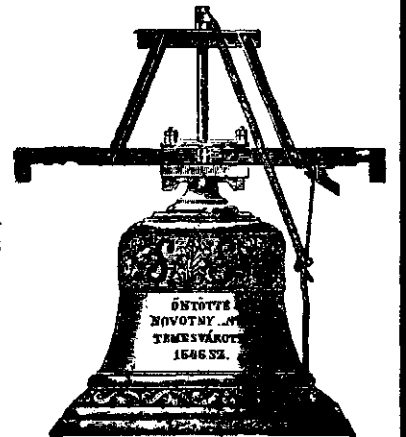
314-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre întoarcere cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de cealaltă. — Cu deosebire recomand

ciopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scanelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

In propriul interes

Primește numai **BOHN**
— țigla —

din Nagyikiinda și Zomboly respingând ori ce altă țiglă de calitate inferioră pentru că numai

țigla BOHN e practica, frumoasă și trainică.

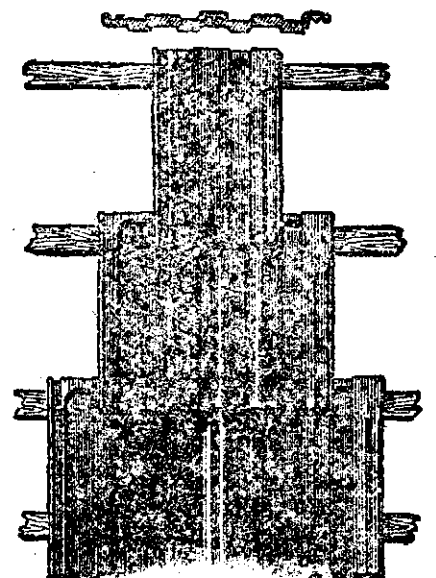
Cereți mostre și catalog.

Fabrica de țigle BOHN — Zomboly.

(27) 26-?

Țigla Bohn de Nagyikiinda.

Țigla Bohn de Zomboly.

A apărut:

Calendarul „UNIRII“

— pe anul comun 1910. —

Prețul: 50 fil. + 10 fil. porto postal